

BIJLAGE 3

De Omgevingswet en de relatie tot Omgevingsvisie, omgevingsplan en andere instrumenten

1. Omgevingswet

De Omgevingswet, sinds 1 januari 2024 in werking, vormt een van de grootste wetgevingsoperaties binnen het Nederlandse ruimtelijke domein. De wet bundelt en moderniseert tientallen eerdere wetten en besluiten die betrekking hadden op de fysieke leefomgeving.

De Omgevingswet heeft als doel een gezonde, veilige en duurzame fysieke leefomgeving te waarborgen, evenals een goede omgevingskwaliteit. Deze wet voegt oude wetgeving samen (zoals de Waterwet, Wro, Wabo, Wet geluidhinder en delen van de Wet milieubeheer) en maakt het beleid voor de buitenruimte overzichtelijker en toegankelijker.

De wet bepaalt hoe overheden omgaan met ruimte, zoals water, milieu, natuur, verkeer en vervoer, en cultureel erfgoed. De Omgevingswet gebruikt hiervoor een beperkt aantal kerninstrumenten, namelijk: de Omgevingsvisie, het omgevingsplan, het programma, de omgevingsvergunning en het projectbesluit. In deze bijlage ligt de nadruk op uitleg over de Omgevingsvisie en het omgevingsplan en hun onderlinge relatie binnen de beleidscyclus.

2. Huidige stand van zaken

De gemeenteraad heeft nog geen Omgevingsvisie vastgesteld. Totdat dit het geval is, blijft de Structuurvisie Wassenaar 2025 "Landgoed aan zee" van kracht. De sectorale visies, zoals de Strandvisie, de Erfgoedvisie en de Economische Visie, kunnen als beleidsmatige bouwstenen worden benut bij de integrale belangenafwegingen die in het kader van de Omgevingswet moeten worden gemaakt. Ook het Visiedocument religieus erfgoed is zo'n beleidsdocument.

3. Omgevingsvisie

De Omgevingsvisie is het strategische, integrale langetermijnvisie van een overheid voor de fysieke leefomgeving vastgelegd. Iedere overheid stelt één Omgevingsvisie voor het hele grondgebied vast. De visie bevat geen juridische regels voor burgers, bedrijven of andere overheden; het is een zelfbindend beleidsdocument.

De Omgevingsvisie beschrijft onder meer:

- ambities en doelstellingen voor de leefomgeving;
- de hoofdlijnen van de gewenste ontwikkelrichtingen;
- keuzes rond beheer en bescherming van de fysieke leefomgeving;
- thema's zoals ruimte, water en klimaatadaptatie, milieu (geluid, lucht, bodem), natuur en landschap, infrastructuur en mobiliteit, erfgoed, veiligheid en gezondheid.

De Omgevingsvisie is vormvrij: de gemeenteraad bepaalt zelf het detailniveau en de thematische indeling. Participatie is verplicht; inwoners, ondernemers en andere belanghebbenden moeten vroegtijdig worden betrokken bij het proces zodat hun ideeën en wensen erbij betrokken kunnen worden. De Omgevingsvisies van verschillende overheden moeten op elkaar aansluiten. Overheden zijn niet juridisch gebonden aan elkaars visies, maar er geldt vanuit oogpunt van behoorlijk bestuur

wel een plicht tot afstemming en motivering. Beleidsdoorwerking gebeurt via andere instrumenten (zoals instructieregels of programma's).

De inhoud van de Omgevingsvisie is toegankelijk via het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO), zodat iedereen op eenzelfde manier de gekozen strategische richting van de overheid kan raadplegen.

4. Omgevingsplan

Om uitvoering te geven aan de Omgevingsvisie worden de strategische keuzes uitgewerkt in het omgevingsplan. Het bevat de concrete, juridisch bindende regels van de gemeente over het gebruik, de inrichting en het beschermen van de fysieke leefomgeving. Onder de Omgevingswet heeft iedere gemeente één omgevingsplan. Dit plan vervangt o.a. de bestemmingsplannen, beheersverordeningen en delen van lokale verordeningen. Bij de inwerkingtreding van de Omgevingswet is een omgevingsplan van rechtswege ontstaan: een samenvoeging van bestaande lokale regels, bestemmingsplannen en de rijks-bruidsschat. Gemeenten hebben tot eind 2031 om dit om te vormen tot een volledig nieuw omgevingsplan die past binnen de kaders van de Omgevingswet.

Het omgevingsplan bevat regels met het oog op:

- het bereiken van de doelen van de Omgevingswet (veiligheid, gezondheid, omgevingskwaliteit);
- een evenwichtige toedeling van functies aan locaties;
- per locatie of bestemming: welke activiteiten zijn toegestaan, welke niet, en onder welke voorwaarden?

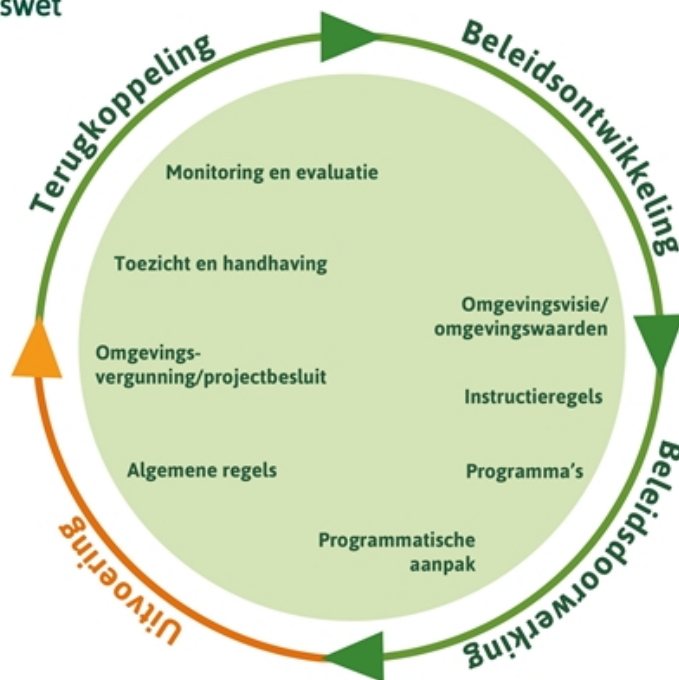
5. Beleidscyclus en instrumenten

De Omgevingswet werkt met een logische beleidscyclus waarbij de instrumenten elkaar raken, namelijk:

- a. *Omgevingsvisie*
Strategische koers: wat willen we bereiken in de fysieke leefomgeving?
- b. *Omgevingsplan*
De concrete vertaling van de visie naar juridisch bindende regels over gebruik, inrichting en bescherming.
- c. *Programma*
Tijdgebonden en themagericht uitvoeringsplan met concrete maatregelen om op onderdelen van het beleid de leefomgeving te beschermen, te beheren, te gebruiken en te ontwikkelen (bijvoorbeeld mobiliteit, energie of klimaatadaptatie).
- d. *Omgevingsvergunning*
Besluit waarmee specifieke activiteiten kunnen worden toegestaan binnen de kaders van het omgevingsplan.
- e. *Projectbesluit*
Voor grote (vaak gebiedsgerichte) projecten kunnen overheden met één besluit afwijken van of wijzigingen doorvoeren in planologische regels.

Fundamenteel onderdeel van deze beleidscyclus is de monitoringsplicht. Doel is om te controleren of de gestelde doelen worden behaald en de maatregelen effectief zijn; dit maakt bijsturing mogelijk.

De Omgevingsvisie is daarmee een dynamisch document dat periodiek geactualiseerd kan worden (zie afbeelding op volgende pagina).

6. Participatie

Een belangrijk onderdeel van de nieuwe wet is participatie. Bij zowel de Omgevingsvisie als het omgevingsplan moet de gemeente aangeven hoe zij vroegtijdig betrokkenen heeft geraadpleegd. Het organiseren van dit participatieproces is verplicht, maar de gemeente kan maatwerk leveren in de uitwerking ervan.

7. Samenvatting

- De Omgevingswet vormt een brede modernisering van het omgevingsrecht en legt de nadruk op samenhang, heldere regels en ruimte voor lokale keuzes.
- De Omgevingsvisie geeft richting: het is het strategische langetermijnbeleid.
- Het omgevingsplan vertaalt die richting in concrete, juridisch bindende regels.
- Via programma's, participatie, digitale ondersteuning, vergunningverlening en monitoring ontstaat een integraal en effectief systeem dat toekomstbestendiger is.